

24. Психологічні особливості кар'єрного зросту жінки-керівника

Ірина Шохіна, І. Нікітіна

Національний університет харчових технологій

Психологією лідерства цікавляться давно. Лідер – це насамперед людина, на поведінку якого орієнтовані члени групи; саме він задає тон і якийсь стандарт поведінки, визначаючи цілі та завдання групи. Саме він має психологічне право примусити членів групи виконувати поставлені перед ним завдання. Іншими словами, лідер володіє владою. І, нарешті, найголовніше – лідер бере на себе відповідальність за групу людей і за її дії.

У наш час лідерами, керівниками стають не лише чоловіки, як переважно було раніше, але і жінки. Жінка-керівник вже більше не викликає такого здивування, як всього лише декілька десятирок років тому. І звичайно, існують деякі особливості, які відрізняють жінку-керівника від керівника-чоловіка. Жінки ламають стереотипи, властиві лідерам, керівникам, привносять в ділове життя нові риси і зміни. Про ці особливості поведінки і діяльності жінок-керівників і піде мова в цій роботі.

Мабуть, найбільш повно психологія ділової жінки була вивчена американськими докторами Маргарет Хеннінг і Анн Жарден. Сходження по сходах успіху виявилось справою важкою і небезпечною. Ділова жінка повинна постійно доводити собі й оточуючим, що займається саме своєю справою. Приблизно 1/3 всіх нервових розладів у бізнес-леді походить від зіткнення їх ролі керівника на роботі і глави сім'ї. Обидва автори прийшли до висновку, що головна перешкода ділової кар'єри багатьох жінок – в невмінні дівчаток, а потім і жінок ладнати між собою, «грати в команді», бути поблажливими до недоліків інших людей. Але у жінки є ряд переваг, реалізувавши які, вона може стати успішним керівником. Жінка-лідер має більш тонкий соціальний інтелект, вона тонше відчуває нюанси відносин, у тому числі і відношення до себе. Вона вміє оцінювати і прогнозувати поведінку інших людей. Правда, їй більше, ніж чоловіків, підстерігає небезпека дати волю своїм емоціям. А істеричність і лідерство – це речі несумісні. Жінка володіє більшою контактністю і практичністю мислення. Якщо чоловік схильний будувати довгострокові плани,

розраховувати на довгострокову перспективу, то жінка віддає перевагу конкретно гарантованому результату, «тут і зараз». Жінка краще за чоловіка контролює свої і чужі помилки, вона, як правило, краще формулює свої думки і виражає ідеї. Помічено, що вона менше, ніж чоловіки реагує на залицяння і сексуальні домагання в ділових відносинах. Вона чітко розрізняє справу і розваги.

Один з головних підводних каменів на шляху розвитку кар'єри ділової жінки – відсутність глобального, оглядового погляду на проблему, розвиненіший консерватизм, тенденція грузнути в дрібницях і емоціях, в'язнути в системі людських відносин. Ці «демони» можуть зіграти злий жарт з діловою жінкою. Тому завжди бажаною є порада чоловіків.

Ділові якості, вміння добиватися результатів, володіння методами управління, рівень інтелекту притаманні кожному керуючому незалежно від статі. Найбільш значущою якістю, на мій погляд, є єдність слова і діла. Саме діловий керівник завжди вірний взяти на себе зобов'язання, в цьому виявляється його професіоналізм. За своєю природою жінка більш обов'язкова в порівнянні з чоловіком, вона може не виконати справу до певного терміну, але вона постарается довести її до кінця, а не кинути при появі труднощів і зайнятися чимось більш важливим. Хоча жінці, втім, швидше прощають прострочене слово.

Діловитість керівника виявляється в умінні коротко і ясно викласти суть проблеми, довгі й великі промови можна розцінювати як марнотратство часу. Багатослівність – ворог діловитості. Слово ділової жінки відрізняється емоційністю, їй не властива суха лаконічна мова. У важкі хвилини будь-якій жінці необхідно виговоритися, зберігати в глибині свої переживання їй не властиво. Піддавшись настрою, жінка може дати волю словам і почуттям. Який би пост керівника не займала жінка, вона завжди внесе з собою особисті переживання, емоційне забарвлення подій, глибоке сприйняття міжособистісних відносин. Але, незважаючи на всі відмінності в стилі керівництва, єдність слова і справи є важливою ознакою професіоналізму керівника, будь він чоловіком або жінкою. Краще не говорити, але робити, ніж не робити, але говорити.

У ділової жінки порівняно з чоловіком при доведенні розпочатої до кінця є своєрідна перевага - вона вміє вчасно зупинитися. Чоловік зазвичай неухильно наближається до мети. Будь-яка зупинка зачіпає його самолюбство. Постійно налягаючи на справу, він швидко видихається. У жінки дещо інша тактика: якщо справа не йде, вона зупиняється, поволі накопичуючи сили і вишукуючи більш ефективні засоби для «наступу». Питання про гнучку тактику при досягненні результатів – один з ключових в процесі керівництва.

Ще одна з характерних проявів діяльності – знання цифр, фактів, вміння оцінити ситуацію. У ділової жінки з добре розвиненим почуттям інтуїції свої фірмові методи. Скільки чоловіків погоріло через свої чоловічі звички – довіряти одному джерелу інформації.

Керівник-жінка на роботі і вдома може бути абсолютно різною. Перебуваючи у фінансового керма будинку вона може бути типовою марнотратницею, в той же час, відповідаючи за фінанси з обов'язку служби, вона відповідає типовому образу фінансиста – не давати грошей, коли вони потрібні, і пропонувати, коли вони не потрібні.

Спробуємо узагальнити ті риси, які характеризують сучасну жінку-керівника.

Перш за все, це глибоке усвідомлення рівноправ'я, рівності своїх можливостей і здібностей до участі в усіх сферах життя суспільства. Іншою важливою рисою є визнання необхідності поєднання різних соціальних ролей – не тільки активної учасниці трудового і суспільного життя, а й «господині будинку», матері. Жінки обирають різні варіанти поєднання цих ролей, хоча більшість стійко орієнтуються на

однакову їх значимість. Конкретний вибір життєвого шляху жінка робить сама відповідно до своїх особистих якостей, уподобань, смаків, обставин життя, але можливість такого вибору сильно залежить від того, яку економічну і моральну підтримку надасть їй держава і суспільство на кожному з обраних нею шляхів. Проте ніяка, навіть найпрогресивніша, соціальна практика не може скасувати психологічні труднощі, які виникають при «подвійній» зайнятості жінки на роботі і вдома. Рівноправне становище жінки в суспільстві істотно змінює традиційні уявлення про такі риси, як мужність і жіночність. Жінці-керівнику тепер більшою мірою притаманні такі зразки поведінки, які раніше закріплювалися за чоловіками, наприклад, здатність приймати рішення, відстоювати свою думку, незалежність.